

Místa, kde v Brně ubližovali nacisté a kvetla kolaborace

Tento týden uplyne 68 let od osvobození Brna z nacistického područí. A jak podotýkají **autoři knižního průvodce** po Brně nacistickém Alexandr Brummer a Michal Konečný, mnohé události a osoby temného období německé okupace už byly (některé jistě i záměrně) zapomenuty. Jejich kniha plná dobových fotografií vyjde v průběhu května.

Jen málokdo si spojí noblesní třídu Kapitána Jaroše s ghettem, do něhož byli v roce 1942 stěhováni Židé z celého Brna, a patrně nikdo z cestujících stojících na prvním nástupišti hlavního nádraží si neuvědomí, že právě odtud byly vypravovány židovské transporty vstříc plynovým komorám vyhlazovacích táborů.

Tak uvádějí autoři Brna nacistického Alexandr Brummer a Michal Konečný svého knižního průvodce po místech z doby, kdy u nás „správu města převzali nacističtí úředníci prosazující germanizaci, rozběhla se mašinerie rasové perzekuce Židů a Romů, nepohodlní občané a odpůrci režimu čelili rozsáhlým represím a běžným obyvatelům byla přisouzena role mlčících dělníků německého válečného úsilí“. Knihu vydá během května brněnské nakladatelství Host.

Zlo nepáchali jen okupanti, ale také zdejší kolaboranti

Některá místa Brna spojená s fašismem jsou i dnes Brňanům povědomá. Především Kounicovy koleje v Masarykově čtvrti, v nichž nacisté zavírali a na jejichž dvoře popravovali skutečné či účelově označené odpůrce své nadvlády. Nebo dnešní Právnická fakulta Masarykovy univerzity v ulici Veverří, kde za okupace sídlila řídicí úřadovna gestapa. Jenomže to jsou místa jasně spojená s německou nadvládou. Bohužel třeba takové sídlo Národního tábora fašistického v dnešní Joštově ulici svědčí o tom, že v Brně kvetl i tuzemský antisemitismus a kolaborace.

Mnoho míst v průvodci dosvědčuje především postupnou degradaci Židů, jejich pronásledování, násilnosti pro něj a nakonec také místa spojená s jejich odsunem do koncentráků a „konečné řešení“ židovské otázky.

Tak nároží Spálené a Přízovy ulice připomíná velkou brněnskou synagogu vypálenou už v noci ze 17. na 18. března 1939 na příkaz policejního ředitele Karla Schwabeho. Vila Tugendhat pak vyhnání rodin předních židovských podnikatelů, intelektuálů a umělců, kteří se tolik zasloužili o světovou podobu předválečného Brna.

Dnes už neexistující kavárnu Esplanade na nároží Rooseveltovy a Jezuitské ulice oblehlo 15. srpna

1939 osm set českých fašistů a uniformovaných členů wehrmachtu, SS a SA, za dozoru nečinné přihlížející německé pořádkové policie, a pak začalo bít přítomné Židy. „Dav nejprve vyvlekl prokuristu Pavla Drexlera, který zemřel na infarkt při pokusu uprchnout, dalším napadeným byl účetní Leo Neubauer, z něhož strhali oblečení a pak byl s krvácející hlavou vyhozen na ulici, kde na něho zaútočili přihlížející,“ popisují výjevy z brněnských ulic autoři.

„V té chvíli vyběhl z kavárny starší šedovlasý Žid. Měl růzovou košili, byl bez kabátu, za ním vlály bílé

» Nacistická okupace, holocaust, odsun Němců i komunismus učinily z Brna město, kde se nevzpomíná snadno.

šle, kalhoty měl vpředu rozepnuté a držel je sevřenou rukou, aby nespadly,“ popsal tehdejší dění očitý svědek, předválečný redaktor Lidových novin Bedřich Golombek.

„Když vyběhl, propukl špalír v jasot a ti lidé, na pohled zcela slušní, zcela civilizovaní, se kterými byste za normálních dob byli bez ostychu mluvili, se rozpráhali a dávali tomu starému muži celou silou pěstmi nebo dlaněmi mohutné zátylce nebo ho kopal. Běžel tou ulicí a ze všech stran se sypaly na něho rány. Nehlesl, ale najednou

se svalil. Nevydal hlásky a byl mrtvý!“ popsal konání svých brněnských spoluobčanů zděšený novinář.

A takových míst i událostí uvádí publikace desítky, rovněž z pronásledování homosexuálů nebo činnosti zdejších konfidentů. A nezastírá ani masovou účast tuzemců na různých nacistických oslavách. Což velmi dobře připravilo půdu pro podobné „parády“ následné komunistické diktatury.

Okupace neměla jen hrdiny, ale i zbabělce, lidi nízké či lhotejné

Autory k vydání Brna nacistického inspirovala publikace Weimar im Nationalsozialismus – ein Stadtplan (Výmar za národního socialismu – plán města, pozn. red.), v níž se současní Němci snaží o kritickou reflexi vlastní minulosti.

„V tomto ohledu si klademe obdobný cíl,“ uvádějí Alexandr Brummer a Michal Konečný a dokládají, že také z Brna těchto let „vzešli nejen hrdinové, jejichž odkaz je nutné si připomínat, ale i poražení, jejichž jednání ovlivňovala nízkost, nenávisť, zbabělost, hamiznost či pouhá lhotejnost, s níž přihlíželi utrpení svých sousedů či bližních“.

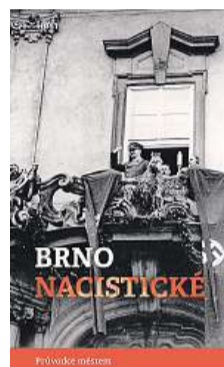
„Nacistická okupace, holocaust, poválečný odsun Němců i období komunismu z Brna učinily město, kde se nevzpomíná právě snadno. Přesto je takové vzpomínání užitečné už proto, že nebezpečí návratu totality nelze nikdy vyloučit,“ dodávají autoři. **Jana Soukupová**

Úřad protektora v Brně Představitelé nacistického režimu hajlují na balkoně úřadovny říšského protektora, který sídlil v budově Nové radnice na dnešním Dominikánském náměstí. 4x foto: Archiv nakladatelství Host

FAKTA

Brno nacistické

S podtitulem **Průvodce městem** vydává brněnské nakladatelství Host publikaci o 140 stranách, jejímiž autoři jsou **Alexandr Brummer a Michal Konečný**. S pomocí **dobových fotografií** provází po **místech moravské metropole** vztahujících se k období **nacistické perzekuce**. Kniha vyjde v průběhu **května 2013**.

Velká brněnská synagoga Na rohu Spálené a Přízovy ulice ji na příkaz policejního ředitele Karla Schwabeho vypálili brněnští Němci a příslušníci českých fašistických gard vedení Rudolfem Jakubtzem.

INZERCE

ČESKÉ HOKEJOVÉ HRY

25. - 28. 4. 2013

KAJOT ARENA • BRNO

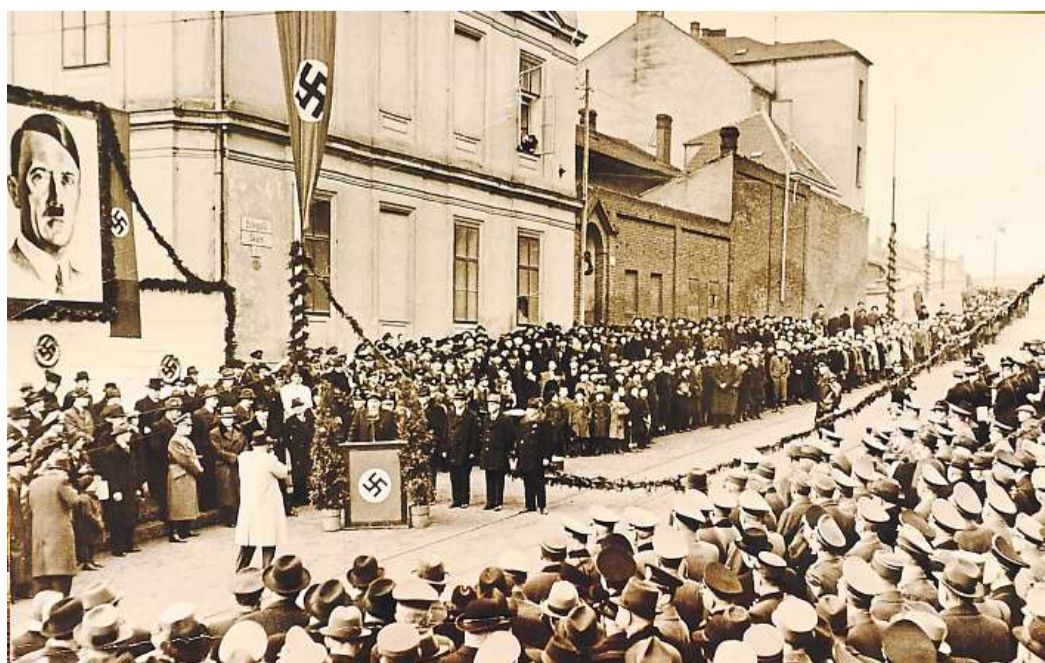
25. 4., 18.00 • FINSKO - ČESKO
27. 4., 14.00 • ČESKO - ŠVÉDSKO
28. 4., 18.00 • ČESKO - RUSKO

Vstupenky v prodeji výhradně v pobočkách sázkové kanceláře Tipsport označených logem Ticketpro a na www.ticketpro.cz

TICKETPRO
www.ticketpro.cz

ŠKODA

Pod dohledem vůdce Nová silnice pod Petrovem byla otevřena 13. prosince 1941. Jak uvádějí autoři knihy Brno nacistické, slavnost s tím spojená „se stala ukázkovou propagandistickou akcí okupačního režimu“.